

surdnim, izvještačenim ponašanjem) ovaj domet nametnuo nam se kao jedan od prvorazrednih događaja festivala.

»Trois themes« /»Tri teme«/ ili, kako ih još neki nazivaju, veliki povratak legende animacije Alexandra Alexeiffa, najnovije je izuzetno uspješno ostvarenje tog neumitnog i neumištivog kreatora oživljenih crteža. Vraćajući se ponovo svojoj originalnoj tehnici »igličastog ekrana«, on je izveo vizuelnu poemu na tri teme Musorgskog. Koliko je ova tehnika složena za izvedbu svjedoči činjenica da je stari majstor ovo malo autentično remek-djelo (koje, ipak, nema snagu čuvene »Noći na pustoj obali«) stvarao čak pet godina.

»Les trois inventeurs« /»Tri pronalazača«/ prvi je »pravi« animirani film Michela Ocelota, kojim je autor najavio svoje izuzetne mogućnosti. Pomoću tehnike animacije papira i papirnatih čipki Ocelot vješto razvija i vodi svoju priču o nevoljama jedne (progressivne) obitelji izumitelja, ostvarujući to duhovitim gegovima i na način zanimljiv gledaocima. Pomenuta tehnika za izvedbu je dosta komplicirana, ali je Ocelot pokazao da je dobro ovladao njome, te je postigao delikatne slike koje kontrastiraju ružnoću teme koja se izlaže, tj. nasilja i netrpeljivosti kojom su izloženi pojedinci u izvjesnim situacijama. Na kraju filma pronalazači su spaljeni jer su radili protiv volje naroda i Gospodnjega, ali završnica filma djeluje kao utjeha, jer se kaže: »To nije moguće, to je samo film«.

Jedno od najprijetnijih iznenađenja Festivala svakako je i početničko, 90-sekundno djelo Thereze Mallison (iz Francuske) »Drame dans la forêt« /»Drama u šumi«/, u kojoj autorica razvija modernu verziju o Crvenkapici po kojoj nije više tako lako prevariti djevojčice kao nekada. Naime, Crvenkapica ubija vuka umjesto da bude obrnuto. Crtež joj je dosta »nemaran«, ali jasan, s dosta detalja. Možemo slobodno reći: za Thereze Mallison će se još svakako čuti.

Nepраведno bi bilo da ne spomenemo još neka izuzetna kvalitetna djela, koja ipak, zbog ovog ili onog razloga, ponavljam, po subjektivnom sudu autora ovog teksta, ne dosižu razinu pomenutih, ali koja znače korak naprijed u animaciji, pa istaknimo: »Auto-put« Johna Halasa (zamišljeno vizuelno putovanje auto-putom iz mašte), »Zavičaj« Bettine Matskuhn (impresija povratka mlade žene u rodni grad, ilustrirana animacijom koja se koristi aplikacijom i vezom), »Preludij« Proika Proikova (izuzetno uspješna alegorična rasprava o umjetnosti kao najzvučnijem manifestaciji ljudske prirode), »Supermen I i II« Janeta Perlmana (odlični TV-spotovi posvećeni djeci), »Ostavština« Wila Vintona (vrlo kratka, ali dopadljiva povijest prirodnih resursa), »Ana« Adreza Warchola (ljubavno pismo zatvorenika voljenoj ženi, kojeg potiče dehumanizacija rata, ljudskog društva i čovjeka uopće)...

JUGOSLAVENSKI CRTIC

Ne bih želio da ispadne nepatriotski, ali najveće razočaranje na Festivalu za mene su predstavljala naša animirana ostvarenja. Od 44 prijavljena djela, svega njih 10 (a od toga 6 u službenoj i 4 u informativnoj) našlo se u konkurenciji. Tome svakako nije razlog samo oštra selekcija, već i trenutna »kriza« našeg animiranog filma. Razloga za takvo stanje ima svakako više, a meni se, kao primarno, nameće opterećenje naših mladih animatora koji su pretjerano ambiciozni i poduzetni, pa žele odmah u početku svog kreativnog rada da dostignu razinu dometa kao što su jedan »Don Kihot«, »Surogat«, »Dnevnik« ili »Satiemanija«. Uz »Riblje oko«, najdostojniji predstavnik naše animacije na ovom festivalu je neujednačeni domet Nevena Petričića (po Grgičevom scenariju), »Basna«, u kojem se govori o pokušaju junaka da načini film, pa dolazi do apsurdnih situacija. Na kraju on uviđa da mu taj posao ne odgovara. Film je protkan dobrim gegovima, ali neki nam se doimlju neinventivni i zastarjeli, pa to umanjuje vrijednost dometa.

Nakon projekcije najnovijeg Marušićevog filma »Riblje oko« reakcije su bile dvojake: ili briljantne ocjene, ili otpisivanje. Naša bi ocjena glasila da koliko god bila zanimljiva i originalna ideja o ribama koje noću haraju i ubijaju po malom ribarskom mjestu, toliko je Marušićeva inovacija koju uvodi neinventivna, pa na gledaoce ostavlja dosta hladan dojam. Ipak, u filmu ima značajke pojedinih animacijskih kretanja u svijetu, a i naše škole — pa će i ova činjenica pomoći filmu u uspješnom pohodu po meridijanima i paralelama.

No, najveću počast našem filmu odaju neki bugarski i autori iz drugih zemalja u čijim se filmovima vidi, u većoj ili manjoj mjeri, utjecaj naših klasičnih animiranih djela, posebice Gašparovićeve »Satiemanije«.

LIKOVNI NOTES

IZLOŽBA MLADIH VOJVODANSKIH UMETNIKA

(Uz izložbu »Likovno stvaralaštvo mladih« u Galeriji Matice srpske u Novom Sadu)

Piše: Andrej Tišma

U Galeriji Matice srpske u Novom Sadu je otvorena, već tradicionalna, izložba »Likovno stvaralaštvo mladih«, koja se održava povodom Dana mladosti, a organizuje je Galerija savremene likovne umetnosti u Novom Sadu. I ove godine je koncipirana kao smotra ostvarenja tekućeg stvaralaštva mladih autora (ovoga puta njihov starosni prosek je trideset i dve godine), i donosi nam dela šest vojvodanskih likovnih umetnika: Ane Atanacković, Vladimira Červenke, Maje Mišević-Kokar, Marine Popović, Milenka Prvačkog i Petra Šadija. Organizator se potrudio da svaki od vidova likovnog izraza ima svoga predstavnika na izložbi. Tako smo u prilici da vidimo ostvarenja iz domena kolaža, fotografije, crteža, keramo-skulpture, slikarstva i grafike, a izložba obuhvata stoćetak eksponata.

Ono što bi se moglo izdvojiti kao povezujući momenat, inače sasvim raznorodnih ostvarenja na ovoj izložbi, jeste izvesna zaokupljenost svih autora prirodom i vidovima njenog manifestovanja u svakodnevnom životu.

Kolaži Ane Atanacković predstavljaju zanimljiv mozaik stvoren od isečaka iz starih časopisa, knjiga, a neretko i umetničkih reprodukcija. Atanackovićeva ove fragmente vešto uklapa u nove, nadrealističke celine, intervenišući ponegde i crtežom enformel-skog karaktera, u cilju postizanja većeg jedinstva među elementima slike. U kolažima pod zajedničkim nazivom »Prividenja« i »Kupačice« dominira atmosfera nostalgije, koja nas vraća u »herojska« vremena s početka ovog veka, kada je čovek ubrzano osvajao nove prostore i kada je došlo do eksplozije tehnologije i ptošačkog mentaliteta. Ono što u ovom slučaju Atanackoviću zanima jeste čovek, njegove pobjede i porazi.

Drugi autor s ove izložbe, Vladimir Červenka, predstavio je sa šest ciklusa fotografija. Ciklusi »Konjki«, »Fudbal«, »Savremeni saobraćaj« i »Sdap shot« obiluju dinamičnim životnim situacijama, zabeleženim brзом fotografskom akcijom. Ostala dva ciklusa, »Kosmička istraživanja« i »Stari automobili«, sadrže pretežno statične prizore i imaju naglašeno meditativni karakter.

Milenko Prvački je na izložbi zastupljen s devet slika uljem na platnu većeg formata. Moglo bi se reći da je tema Prvačkovih slika lov, ali lov u širem smislu; nagon za ubijanjem i čovekovi atavizmi. Na slikama dominiraju oruđa za ubijanje i lovački trofeji, a većina prizora je viđena kroz durbinski mišan lovačkog karabina. Slike su rađene sigurnim potezom i, mada u pogledu kolorita jednostavne, jasno odražavaju psihičku napetost koja vlada među figurama ljudi koji pucaju u životinje, jedni u druge, a ponekad i u prazno.

Glavna preokupacija grafičara Petra Šadija je figura žene, koju on transformiše u likovni simbol, kombinujući je s različitim formama kao što su: kocka, lopta, rešetka itd., a takođe i metodom repetitive, što kao postupak sadrži dosta elemenata igre.

Marina Popović se u svojim umetničkim akcijama opredeljuje za podražavanje prirodnih formi. Njene plastike od terakote podsećaju na oblutke, pečurke, sundere i školjke. Ovo podražavanje Popovićeva postiže ne samo formom, već i bojenjem svojih objekata, zbog čega oni najčešće poseduju prevashodno dekorativna svojstva.

Maju Mišević-Kokar, sudeći po njenim izloženim crtežima, u procesu kreacije naročito interesuje tehnička strana toga procesa. Umetnica na papiru gradi gustu mrežu raznobojnih linija tušem, čime njeni radovi dobijaju naglašenu arhitekturnost. Tematski, crteži su, po svemu sudeći, inspirisani bajkama, a imaju scenografski karakter.

Ukoliko je ova izložba, a to joj je bila namera, veran odraz trenutnih tokova stvaralaštva mladih umetnika Vojvodine, onda se može zaključiti da mlada generacija nosi u sebi mnoštvo zanimljivih i progresivnih ideja, ali ono što njihovim delima ipak nedostaje, jeste, s obzirom na njihovu generacijsku pripadnost, savremeniji i traktivniji način artikulisanja ovih ideja u obliku umetničkog dela.

»polja« — časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5/II, telefon (021) 28-765

uređuju: jovan delić,

milan dunderški, dragan čopić, simon grabovac, dragan koković, julijan tamaš, miroljub radojković, vicko arpad i jovan zivlak (glavni i odgovorni urednik), / tehnički i likovni urednik cvetan dimovski / sekretar radmila gikić / članovi izdavačkog saveta: aleksandar forišković, petar janković, tatjana jašin, slađana kolundžić, velja macut, ljubica dotlič-petrović, vlada stevanov (predsednik), radivoj šajtinac, julijan tamaš, nedeljko terzić i milan uzelać (delegati šire društvene zajednice); / gordana divljak-arok, darinka nikolić, vitomir sudarski, milan živanović i jovan zivlak (delegati izdavača), / izdaje nišro dnevnik, our »redakcija dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31. / direktor vitomir sudarski / osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine / časopis finansira SIZ kulture SAP vojvodine / rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 190 / godišnja pretplata 100 dinara, za inostranstvo dvostruko / žiro račun: 65700-603-6324 nišro dnevnik, our »redakcija dnevnik«, sa naznakom za »polja« / lektor zorica stajanović / korektor marija jakim / štampa »prosveta novi sad«, novi sad, stevana dremca 13 / na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga.